

HET DYSLEXIE- EN DYSCALCULIEBELEID VAN HET MAERLANT-LYCEUM

JANUARI 2023

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	blz.
Hoofdstuk 1: Inleiding	3
Hoofdstuk 2: Algemeen	
2.1: Definitie van dyslexie	4
2.2: Definitie van dyscalculie	4
2.3: Dyslexieprotocol	4
2.4: Dyscalculieprotocol	4
2.5: Ondersteuning op het Maerlant-Lyceum	5
Hoofdstuk 3: Ondersteuning en faciliteiten in de onderbouw en bovenbouw	
3.1: Bij aanmelding van een leerling voor leerjaar 1	6
3.2: In leerjaar 1 – screening en signalering	6
3.3: In leerjaar 1 – remedial teaching	8
3.4: Na het eerste leerjaar	8
3.5: De lespraktijk	8
3.6: De faciliteiten van leerjaar 1 t/m leerjaar 6	9
3.7: Ontheffingen in de bovenbouw vwo	10
Hoofdstuk 4: Contactgegevens	11
Hoofdstuk 5: Meer informatie	11

Hoofdstuk 1: Inleiding

De laatste jaren neemt het aantal reguliere leerlingen toe bij wie bepaalde leer- of ontwikkelstoornissen zijn geconstateerd. Het gaat daarbij om dyslexie, dyscalculie, ADHD, ADD etc.

Leerlingen bij wie sprake is van een dergelijke stoornis hebben vanzelfsprekend de mogelijkheid een havo- of vwo-diploma te halen, maar hebben daarbij vaak een extra steun in de rug nodig.

Het Maerlant-Lyceum is een school met ambitie, die talenten en mogelijkheden van leerlingen maximaal wil ontwikkelen in een goede en veilige werk- en leefomgeving. Het dyslexiebeleid van de school doet recht aan verschillen tussen leerlingen. Op het gebied van de studie en persoonlijke ontwikkeling worden leerlingen ondersteund door een actieve en preventieve begeleiding. De begeleiding van leerlingen met dyslexie (en dyscalculie) is op het Maerlant-Lyceum vastgelegd in onderstaand dyslexiebeleid.

Hoofdstuk 2: Algemeen

2.1: Definitie van dyslexie

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau (definitie Stichting dyslexie). Dyslexie is dus een complex taalprobleem en uit zich binnen de school vooral in problemen met lezen en/of spellen. Vaak zijn andere taalvaardigheden ook zwak. Dyslectici nemen informatie (klanken, woorden en tekst) langzamer in zich op dan anderen. De leerproblemen die leerlingen met dyslexie in het voortgezet onderwijs tegenkomen hebben niets te maken met intelligentie.

2.2: Definitie van dyscalculie

Dyscalculie betekent letterlijk 'niet kunnen berekenen'. Het is net als bij dyslexie in feite een andere term voor ernstige en hardnekkige problemen bij het aanleren van bepaalde schoolse vaardigheden, die niet worden veroorzaakt door een gebrek aan intelligentie of te weinig onderwijs. Bij dyscalculie gaat het om ernstige en hardnekkige problemen met het leren en vlot/accuraat oproepen/toepassen van reken-wiskundekennis (feiten/afspraken).

De rekenstoornissen waarmee leerlingen met dyscalculie te maken hebben hangen vaak samen met drie vormen van dyscalculie: het visueel-ruimtelijke type, het procedurele type en het verbaal geheugen-type.

2.3: Dyslexieprotocol

Een officiële dyslexieverklaring wordt afgegeven door een daartoe bevoegd psycholoog of orthopedagoog. Deze deskundige kan zelfstandig gevestigd zijn of medewerker zijn van een onderzoeksbureau. In ieder geval beschikt hij over een BIG-registratie. Soms krijgen leerlingen al op de basisschool een dyslexieverklaring maar het komt ook voor dat dyslexie pas in het voortgezet onderwijs vastgesteld wordt. Het is belangrijk dat ook dyslectische leerlingen het onderwijs kunnen volgen dat bij hen past zodat een afstroom naar een lagere vorm van onderwijs wordt voorkomen. In opdracht van het ministerie van OCW is om die reden het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs ontwikkeld door de KPC Groep. Doel hiervan is dat leerlingen met dyslexie in het voortgezet onderwijs (effectieve) begeleiding krijgen die afgestemd is op het schooltype. Leerlingen die een (recente) dyslexieverklaring hebben, komen dan ook in aanmerking voor bijzondere faciliteiten.

2.4: Dyscalculieprotocol

In een door een ter zake deskundige psycholoog of orthopedagoog opgesteld rapport kan bij een leerling dyscalculie worden vastgesteld. Een leerling heeft bij een geldige dyscalculie-verklaring recht op aanpassingen bij vakken waar rekenen een rol in speelt. Op het Maerlant-Lyceum zijn dat de volgende vakken:

- Wiskunde
- Natuurkunde
- Scheikunde
- Economie
- Bedrijfseconomie

2.5: Ondersteuning op het Maerlant-Lyceum

Ouders en leerlingen verwachten dat de school bepaalde faciliteiten en een bepaalde ondersteuning biedt. Daarmee moeten leerlingen met genoemde ‘stoornissen’ ook in staat worden gesteld het normale programma met de bijbehorende eisen af te werken. De te bieden ondersteuning bestaat gewoonlijk uit remediale hulp, voornamelijk in de lagere klassen. Verder geven lesgevende docenten incidenteel extra hulp. Dat is echter niet geformaliseerd en afhankelijk van de goede wil van individuele docenten.

Voor de faciliteiten richt de school zich in de eerste plaats op wat artikel 55 van het Examenbesluit hierover opmerkt.

Artikel 55. Afwijking wijze van examineren

1. *De directeur kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de directeur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.*
2. *Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:*
 - a) *er een deskundigenverklaring is die door een ter zake deskundige psycholoog of orthopedagoog (BIG- geregistreerd) is opgesteld,*
 - b) *de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het centraal examen in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten, en,*
 - c) *een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring*

Het Maerlant-Lyceum hanteert bij het beschikbaar stellen van faciliteiten in het kader van dyscalculie, dyslexie en bepaalde ontwikkelingsstoornissen het uitgangspunt dat de hiervoor genoemde mogelijkheden bij het examen ook ingezet worden in de leerjaren vóór het examen.

Dat heeft gevolgen.

In zowel het schoolexamen als het centraal examen is het niet mogelijk toetsen of examens mondeling af te leggen. Als gevolg hiervan is het mondeling afleggen van toetsen en examens in de leerjaren die vooraf gaan aan het examenjaar dus ook niet mogelijk (behalve natuurlijk in de vakken waarbij dat expliciet geëist wordt). Omdat het op het examen mogelijk is extra tijd toe te kennen voor het maken van het examen betekent dit dus ook dat in de leerjaren voorafgaand aan het eindexamen dat wordt mogelijk gemaakt.

Hoofdstuk 3: Ondersteuning en faciliteiten in de onderbouw en bovenbouw

3.1: Bij aanmelding van een leerling voor leerjaar 1.

Het kan zijn dat op de basisschool reeds is vastgesteld dat de leerling dyslectisch is. Ouders kunnen dit aangeven op het aanmeldingsformulier bij inschrijving van de leerling op het Maerlant-Lyceum. Ook in het onderwijskundig rapport dat de school ontvangt van de aanleverende basisschool zal van de dyslexie van de leerling ongetwijfeld melding worden gemaakt.

Nog voor het begin van het nieuwe schooljaar neemt de dyslexiecoach van het Maerlant-Lyceum de toegewezen overdrachtsformulieren van de basisscholen door op mogelijke bijzonderheden. De leerlingen met dyslexie worden eruit gelicht en er wordt in de dossiers gezocht naar een onderzoeksverslag.

Als deze niet aanwezig zijn dan bericht de dyslexiecoach (meestal per mail) de ouders van de leerling met het verzoek het onderzoeksrapport waarin dyslexie wordt vastgesteld aan school te overhandigen. Nadrukkelijk moet dit rapport vergezeld gaan van geldige dyslexieverklaring met daarbij behorende adviezen m.b.t. tot de te bieden hulp.

Het onderzoeksrapport moet zijn opgesteld door een ter zake deskundige psycholoog of orthopedagoog (BIG geregistreerd).

Indien aan alle hiervoor genoemde voorwaarden is voldaan ontvangt de leerling in de eerste weken van het schooljaar een werkwoordspellingkaart. Dit wordt tevens toegelicht in een gesprek voor het begin van het nieuwe schooljaar.

3.2: In leerjaar 1 – screening en signalering

Dyslexiecoach

In het eerste leerjaar coördineert de dyslexiecoach de zorg voor dyslectische leerlingen. Deze functie wordt binnen de school bekleed door mw. A. Stevens. Zij is in haar functie het eerste aanspreekpunt als het gaat om dyslexie (en dyscalculie).

Signaleringsonderzoek

Aan het begin van het schooljaar worden er Diatoetsen afgenomen. De dyslexiecoach bekijkt de resultaten en legt dit naast het rapport van de basisschool. Wanneer leerlingen veel lager scoren dan het gewenste gemiddelde, worden deze leerlingen uitgenodigd om een tweede onderzoek af te leggen om te bepalen of er mogelijk dyslexie aanwezig is.

Screeningstest

De groep leerlingen waarvan op basis van de Diatoetsen een verdenking bestaat op dyslexie zal een tweede onderzoek moeten afleggen, te weten een test spelling en/of twee testen, gericht op snellezen (BRUS/KLEPEL). Ook deze testen worden door de dyslexiecoach afgenomen. De resultaten worden geanalyseerd en op basis hiervan wordt er bepaald of de leerling in aanmerking komt voor Remedial Teaching. Mocht een leerling na de bijeenkomsten Remedial Teaching nog geen voortgang hebben geboekt, dan is er een grote kans op dyslexie.

Als de leerling mogelijkwijs dyslectisch is, neemt dyslexiecoach contact op met de ouder(s) van de leerling, bespreekt de resultaten en adviseert een uitgebreid dyslexieonderzoek (op kosten van de ouders) voor de definitieve vaststelling zodat er een uitgebreid rapport en verklaring afgegeven kan worden. Mocht een ouder ervoor kiezen dat er geen groot onderzoek plaats gaat vinden, kunnen wij voor de leerling verder niets betekenen.

De leerling heeft dyslexie – en dan?

Alle hiervoor genoemde activiteiten resulteren uiteindelijk in een lijst leerlingen die op grond van dyslexie (of dyscalculie of anderszins) recht hebben op bepaalde voorzieningen.

Indien een leerling daadwerkelijk dyslectisch is bevonden, verwerkt de dyslexiecoach zijn/haar onderzoeksrapport. Er wordt dan gelet op bijzonderheden en op voorgestelde behandeladviezen van de psycholoog die het kind heeft onderzocht. Vervolgens maakt de dyslexiecoach voor de dyslectische leerling een werkwoordspellingskaart aan.

Vanzelfsprekend wordt in het LVS melding gemaakt van de uitkomsten van het bovenstaande.

Lijsten van de dyslectische leerlingen worden in het begin van het schooljaar door de dyslexiecoach via het leerlingvolgsysteem gedeeld. Aanvullingen op deze lijsten gedurende het schooljaar worden steeds aan de betreffende docenten doorgegeven. Mentoren ontvangen gedurende het screeningsonderzoek steeds een update van de resultaten en een uitleg van de gang van zaken.

Vanaf het moment dat de leerling een dyslexieverklaring heeft, mag degene gebruik maken van de faciliteiten die met de leerling zijn besproken.

Samengevat

Als leerlingen gebruik willen maken van de faciliteiten die de school aanbiedt, dan is er dus een dyslexieverklaring met onderzoeksrapport nodig van een (BIG-geregistreerde) deskundige die aangesloten is bij het Kwaliteitsinstituut Dyslexie.

Deze verklaring bevat ten minste:

- een beschrijving van de aard van het probleem;
- een onderzoeksrapport;
- adviezen met betrekking tot de hulp die de leerling geboden kunnen worden;
- de duur van het probleem.

De school versterkt op basis van deze gegevens de leerling een faciliteitenkaart met daarop aangegeven op welke faciliteiten de leerling mag rekenen m.b.t. zijn beperking.

3.3: In leerjaar 1 – remedial teaching

De dyslexiecoach beoordeelt verschillende onderzoeksrapporten van de dyslectische leerling. Op basis van deze rapporten en adviezen met betrekking tot de bieden hulp wordt bepaald of er voor de leerling een begeleidingsplan moet worden opgesteld voor de leerling.

Dit zal over het algemeen niet voor alle leerlingen gelden.

Op basis van dit begeleidingsplan kan het zijn dat de dyslectische leerling een keer per week naar de remedial teacher gaat voor begeleiding en ondersteuning.

Betrokken leerlingen krijgen extra oefenstof of ondersteuning bij hun problemen. Dan kan zijn grammatica, idioom van de moderne vreemde talen of spelling. Waar nodig wordt, in overleg met de ouders, gezocht naar (aanvullende) ondersteuning door externe deskundigen.

De remedial teacher voert gesprekken met de ouders over de voortgang en de eventuele hulpmiddelen die kunnen worden ingezet zowel thuis als op school.

De RT-docenten van het Maerlant-Lyceum zijn mevrouw Stevens, mevrouw Aerts en mevrouw Verheijen.

De RT-docent speelt met name een belangrijke rol in leerjaar 1. In leerjaar 2 en hoger zal een leerling alleen nog incidenteel en gedurende een korte periode extra hulp geboden kunnen worden. Die hulp wordt meestal geregeld via de mentor op initiatief van de leerling en/of zijn ouders.

3.4: Na het eerste leerjaar

Tijdens de begeleiding in de brugklas hebben leerlingen met dyslexie vaardigheden geleerd die zij kunnen inzetten bij het bestuderen van de verschillende vakken.

In leerjaar 2 krijgen de leerlingen met een officiële dyslexieverklaring indien nodig nog extra begeleiding. De dyslexiecoach is op verzoek van de leerling beschikbaar om problemen als gevolg van dyslexie te bespreken en om gezamenlijk te zoeken naar oplossingen.

In leerjaar 3 wordt de leerling nu geacht zelfstandig met zijn problemen om te kunnen gaan.

De dyslexiecoach kan samen met de vakdocenten, mentor, jaarlaagcoördinator, ouders en leerlingen op zoek gaan naar mogelijke oplossingen als dat werkelijk nodig is.

In de bovenbouw van de school wordt van de leerling verwacht dat deze zelfstandig contact opneemt als er problemen zijn op het gebied van dyslexie. Begeleiding is mogelijk als de leerling hierom vraagt.

3.5: De lespraktijk

Aan het begin van het schooljaar krijgen alle docenten een overzicht per leerjaar van de leerlingen met dyslexie.

De dyslexiecoach vertelt wat de dyslectische leerling van docenten mag verwachten en van welke faciliteiten hii/zij gebruik mag maken. Zoals hiervoor reeds is vermeld is daarbij het schooluitgangspunt dat de school dezelfde faciliteiten in leerjaar 1 en hoger aanbiedt als die welke mogelijk zijn bij het Centraal Examen.

De dyslexiecoach (en natuurlijk de schoolleiding) zorgen ervoor dat collega's zich aan de gemaakte afspraken houden en daadwerkelijk de faciliteiten toekennen waarop de dyslectische leerling recht heeft.

Samen met de leerling zoekt de dyslexiecoach naar oplossingen bij eventuele sociaalemotionele of acceptatieproblemen. De coach treedt daarbij op als

vertrouwenspersoon.

3.6: De faciliteiten van leerjaar 1 t/m leerjaar 6

Dyslexie

- ***Verlenging van toetstijd met 20% met een maximum van 30 minuten.***

Tijdsverlenging (20 % van de tijd) voor toetsen en overhoringen.

- ***Gebruik van een laptop of tablet tijdens de les en bij het maken van toetsen.***

Dyslectische leerlingen kunnen soms hun eigen werk beter ordenen en teruglezen als zij schrijven op de computer. Een stap verder is het digitaal opslaan van schoolboeken en ander materiaal. Op het Maerlant-Lyceum kunnen dyslectische leerlingen (indien deze faciliteit wordt geadviseerd in het onderzoeksrapport) gebruik maken van een laptop. Dit moet individueel worden aangevraagd.

- ***Spelfouten***

Bij vakken waarbij spelling een rol speelt kan het zo zijn dat er bij de beoordeling van toetsen een aparte normering wordt gehanteerd. Dit zal met name zo zijn bij het vak Nederlands en de moderne vreemde talen. Leerlingen met dyslexie krijgen een werkwoordspellingskaart die zij mogen gebruiken.

- ***Ontheffingen in de bovenbouw vwo***

In de onderbouw is het wettelijk niet toegestaan bepaalde vakken die voor dyslectici problemen opleveren, te vervangen door andere. In de Tweede Fase is dit wel mogelijk. Leerlingen kunnen onder bepaalde voorwaarden een ontheffing krijgen voor de tweede moderne vreemde taal.

Zie hierna punt 3.7.

- ***Vergroot schrift***

Toetsen of overhoringen worden aangeboden in lettertype Arial 12.

- ***Mondelinge toetsing***

Bij alle vakken is mondelinge toetsing (behalve als dat expliciet aan de orde is) in het kader van dyslexie niet mogelijk.

- ***Auditieve ondersteuning***

Auditieve ondersteuning bij leestoetsen kan worden aangevraagd als er sprake is van zeer ernstige dyslexie. In het RT-team zal de aanvraag besproken worden en wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn.

Dyscalculie

Leerlingen met dyscalculie:

- Hebben recht op tijdverlenging (max. 30 minuten) bij toetsen waar rekenen een rol in speelt.
- Mogen voor alle vakken een rekenmachine gebruiken.
 - Een uitzondering is het vak 'rekenen'. Daar mag een leerling alleen een rekenmachine gebruiken voor het onderdeel waarbij dit ook op het examen is toegestaan.¹
- Mogen gebruik maken één van de standaard rekenkaarten van het CvTE ([De rekenkaart en centrale examens - Examenblad](#)).
 - De wiskundedocent bespreekt deze rekenkaart met de leerling en laat de leerling hiermee oefenen tijdens de les en op toetsen.

Bovenstaande geldt voor alle leerjaren. Op het Centraal Examen is bij alle vakken een rekenmachine toegestaan.

3.7: Ontheffingen in de bovenbouw vwo

In de Tweede Fase kan er sprake zijn van ontheffingen en vrijstellingen. Bij ontheffingen gaat het om individuele gevallen, regelingen dus die van toepassing zijn op individuele leerlingen, en waar de school kan bepalen of een ontheffing wordt verleend of niet.

Dit in tegenstelling tot vrijstellingen die altijd voor een categorie leerlingen van toepassing zijn en dus geïnterpreteerd kunnen worden als een "recht van de leerling".

Dyslectische leerlingen kunnen in klas 4 van het atheneum een ontheffing krijgen voor de tweede moderne vreemde taal (Frans of Duits in de situatie van het Maerlant-Lyceum) als er sprake is van een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal zoals dyslexie.

Een leerling die ontheffing krijgt voor de tweede moderne vreemde taal moet dat vak vervangen door een ander vak met een studielast van tenminste 440 uur. De school bepaalt uit welke vakken de leerling een keuze kan maken.

Voorwaarden

- Er is een onderzoeksrapport van een ter zake deskundige psycholoog of orthopedagoog (BIG –geregistreerd) en dat voldoet aan de richtlijnen van het Kwaliteitsinstituut voor Dyslexie.
Dit onderzoeksrapport is niet ouder dan 3 jaar en geeft nadrukkelijk aan dat een ontheffing voor de tweede moderne vreemde taal in de bovenbouw wenselijk is.
- De capaciteiten van de leerling moet volgende dat rapport liggen op vwo-niveau.

¹ Als op havo het vak 'rekenen' wordt gekozen, is daar de mogelijkheid om een aangepast examen te maken, namelijk rekenexamen ernstige rekenproblemen (ER). Dit is er op twee niveaus en moet met de examencommissie worden afgestemd. Bij dit vak is er een onderdeel dat zonder rekenmachine gemaakt dient te worden.

Procedure

- De leerling en ouders doen een schriftelijk verzoek aan de schoolleiding.
- Over dit verzoek en na overlegging van het deskundigenrapport beoordeelt de examencommissie of er grond is voor ontheffing. Deze ontheffing wordt verleend bij de overgang naar 4 vwo. Vóór de definitieve profielkeuze moet de beslissing over ontheffing zijn genomen. De decanen brengen in hun voorlichting voor derdeklassers de mogelijkheid van de ontheffing naar voren. De regeling wordt ook gepubliceerd, op de website en/of op het keuzeformulier

Hoofdstuk 4: Contactgegevens

Voor informatie over het dyslexiebeleid van de school kunt u contact opnemen met mw. A Stevens, de dyslexiecoach van het Maerlant-Lyceum (stevens@maerlant-lyceum.nl)

Hoofdstuk 5: Meer informatie

Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs

www.kpcgroep.nl

Informatie dyslexie/dyscalculie

www.balanspagina.nl